

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 356/2018-83

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Michal Mandzák, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 a sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“, v citáciách len „sťažnostný súd“) sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 (ďalej aj „namietané uznesenie o vylúčení sudcu“), sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 (ďalej aj „namietané uznesenie o vzatí do väzby“) a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, v časti týkajúcej sa sťažovateľa.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že aj proti sťažovateľovi je na Špecializovanom trestnom súde, pracovisku Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) pod sp. zn. 3 Tp 13/2018 vedené trestné konanie pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2 a ods. 4 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“, v citáciách aj „prokurátor ÚŠP“) návrhom č. k. VII/1 Gv 103/18/1000-8 z 21. júna 2018 navrhoval vzatie sťažovateľa do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu uznesením sp. zn. 3 Tp 13/2018 z 23. júna 2018 sťažovateľa v procesnom postavení obvineného do väzby nevzal a prepustil ho zo zadržania na slobodu. Proti uvedenému uzneseniu sudcu pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu podal prítomný prokurátor priamo do zápisnice sťažnosť a sudca pre prípravné konanie špecializovaného trestného súdu nariadil termín verejného zasadnutia.

Pred dňom konania verejného zasadnutia namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 bol sudca najvyššieho súdu [REDACTED] v trestnej veci proti sťažovateľovi vylúčený z vykonávania úkonov predmetného trestného konania.

Najvyšší súd namietaným uznesením sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 v časti týkajúcej sa sťažovateľa zrušil napadnuté uznesenie špecializovaného trestného súdu a podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vzal sťažovateľa do väzby, pričom podľa

§ 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil.

3. Sťažovateľ podáva ústavnú sťažnosť proti (1.) postupu najvyššieho súdu, ktorým sťažovateľovi (resp. jeho obhajcovi) nebolo umožnené nahliadanie do kompletného súdneho spisu, ktorého súčasťou bol i vyšetrovací spis sp. zn. 2 Tost 23/2018; (2.) uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 a konaniu, ktoré mu predchádzalo, v časti týkajúcej sa sťažovateľa, (3.) uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna 2018 a konaniu, ktoré mu predchádzalo, v časti týkajúcej sa sťažovateľa.

4. Namietané porušenie svojich v sťažnosti označených práv napadnutým postupom najvyššieho súdu, ktorým nebolo sťažovateľovi umožnené nahliadnutie do kompletného súdneho spisu, sťažovateľ odôvodňuje vo svojej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu najmä takto:

«Z opísaného skutkového stavu je nepochybné, že sťažnostný súd neumožnil sťažovateľovi (resp. jeho obhajcovi) nahliadať do súdneho spisu sťažnostného súdu vo veci vedenej na Najvyššom súde SR, spis. zn. 2 Tost 23/2018, a to do zberného spisu, ale hlavne do časti spisu sťažnostného súdu, a to dňa 26.06.2018. Dôsledkom tejto skutočnosti došlo k tomu, že sťažovateľ minimálne nemal žiadnu vedomosť o oznámení sudcu o zaujatosti uplatnenej [REDAKOVANÉ], sudcom Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.06.2018 a nemohol sa k tomuto úkonu žiadnym spôsobom vyjadriť, a to i napriek tomu, že dôvod vylúčenia sa mal týkať práve vzťahu obhajcu sťažovateľa s týmto namietaným sudcom...»

...Právo na prístup k spisu väzobné stíhanej osoby je garantované i v článku čl. 7 ods. 1 SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní: “Ak je určitá osoba zatknutá a zadržaná počas ktoréhokoľvek štádia trestného konania, členské štáty zabezpečia, aby sa zatknutej osobe alebo jej advokátovi sprístupnili dokumenty týkajúce sa daného prípadu, ktoré majú príslušné orgány v držbe a ktoré sú podstatné pre účinné napadnutie zákonnosti zatknutia alebo zadržania v súlade s vnútroštátnym právom.»

5. Porušenie práva na slobodu a bezpečnosť napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 a postupom, ktorý mu predchádzal, odôvodňuje sťažovateľ hlavne tým, že «konanie o vylúčení sudcu teda prebehlo bez toho, aby sťažovateľ vôbec vedel, že takéto konanie vôbec prebieha, a to bez toho, aby sa mohol k dôvodom vylúčenia namietaného sudcu vôbec vyjadriť. V danom prípade za právne výstižné považujeme i to, že všeobecný súd existenciu tohto konania "dôsledne" "utajoval" pred sťažovateľom, a to nielen pri nahliadaní do spisu tak, že mu podanie [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] nesprístupnil, hoci ním preukázateľne disponoval, ale toto podanie mu nezaslal ani na vyjadrenie pred rozhodnutím námietkového senátu... V uvedených súvislostiach pritom poukazujeme na ustálenú prax sťažnostného súdu, ktorý vo väzobných veciach promptne preposiela procesným stranám podania súvisiace so sťažnostným konaním o väzbe prostredníctvom elektronickej pošty... Z toho možno vyvodit' evidentný úmysel sťažnostného súdu "utajiť" konanie o vylúčení sudcu pred sťažovateľom, ale i ostatnými procesnými stranami, a to bez toho, aby takéto konanie sledovalo legitímny cieľ. Uvedený úmysel dokumentuje i to, že napadnuté uznesenie všeobecného súdu zo dňa 26.06.2018 o vylúčení sudcu [REDAKOVANÉ] bolo doručené až tesne pred začatím verejného zasadnutia, ktoré sa konalo dňa 28.06.2018 o 14.00 hod.

V neposlednom rade sťažovateľ namieta i vecnú ústavnú nekonformnosť napadnutého uznesenia o vylúčení sudcu [REDAKOVANÉ], keďže dôsledkom napadnutého rozhodnutia došlo k porušeniu práva na zákonného sudcu (a teda i k porušeniu čl. 48 ods. 1 Ústavy SR). Je tomu tak preto, lebo zákonný člen senátu [REDAKOVANÉ] bol vylúčený z prejedania a rozhodovania danej právnej (sp. zn. 2 Tost 23/2018) veci z dôvodov, ktoré nie je možné z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať. Sťažovateľ vyhlasuje, že vzťah jeho obhajcu k namietanému sudcovi bol štandardný a bol daný iba jeho zastupovaním v prebiehajúcom disciplinárnom konaní. Uvedené osoby si však netýkajú, nezúčastňujú sa spoločných spoločenských podujatí, nestretávajú sa v súkromí, a preto nebol dôvod k tomu, aby došlo k vylúčeniu sudcu z dôvodu, ktoré z ústavnoprávneho hľadiska výnimočne ospravedlňuje zásah do práva na zákonného sudcu.»

6. V ďalšej časti svojej sťažnosti týkajúcej sa porušenia práva na slobodu a bezpečnosť namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 23/2018 z 28. júna

2018, ktorým súd vzal sťažovateľa do väzby a nenahradil ju dohľadom probačného a mediačného úradníka, sťažovateľ argumentuje hlavne tým, že «zabezpečenie kontradiktórnej povahy konania a rešpektovanie princípu „rovnosti zbraní“ predstavujú základné procesné garancie uplatniteľné vo veciach týkajúcich sa pozbavenia osobnej slobody väzbou.

Tieto princípy boli v prípade sťažovateľa porušené flagrantným spôsobom, a to z týchto dôvodov:

(i) Napadnuté uznesenie sa ústavne konformným spôsobom nevysporiadalo ani s námietkou sťažovateľa o neexistencii dôvodov tzv. preventívnej väzby (§71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku). Sťažovateľ v tejto súvislosti konkrétne namietal, že takýto väzobný dôvod tu nie je daný, pretože samotná existencia trestných stíhaní sama o sebe ešte nepostačuje na nariadenie preventívnej väzby. K tejto námietke však sťažnostný súd nič neuviedol; len stroho poukázal na existenciu trestných stíhaní, a teda len formálne prevzal dôvody prokurátora ÚŠP...

... Názor prokurátora je preto nesprávny, pretože inter alia narušuje prezumpciu nevinu, pričom nezanedbateľnou okolnosťou je i to, že obvinený [REDAKOVANÉ] je doposiaľ netrestaná osoba a trestné stíhanie, na ktoré poukazuje prokurátor, (i) sa nachádzajú v úplne počiatočnom štádiu konania a nie je isté, či vôbec dospejú do štádia podania obžaloby, (ii) obvinený [REDAKOVANÉ] dôrazne vinu popiera, a (iii) obvinený [REDAKOVANÉ] sa riadne zúčastňuje úkonov trestného konania a žiadnym spôsobom ich nemarí. Rovnako osobné pomery obvineného [REDAKOVANÉ] nenaznačujú, aby bol nútený páchať trestnú činnosť za účelom zabezpečenia bežných životných potrieb...

... Názor prokurátora, že samotná existencia iných trestných stíhaní postačuje k väzobnému dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku nemôže byť ústavne akceptovateľný, keďže takýto názor by mohol viesť i k tomu, že orgány činné v trestnom konaní by si mohli účelovo "vyrobiť" iné trestné stíhanie a tak umelo založiť väzobný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku...

(ii) Sťažovateľ pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie namietal, že súčasťou vyšetrovacieho spisu nie je písomné poučenie zadržanej osoby, ktoré orgány činné v trestnom konaní mali doručiť obvinenému. Sťažovateľ je pritom presvedčený, že toto písomné poučenie neobsahovalo náležitosti ustanovené Trestným poriadkom ako i čl. 4

SMERNICE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní. Na uvedený argument sudca pre prípravné konanie nereagoval, keďže sťažovateľa nezobral do väzby. Ani sťažnostný súd však v tomto smere nevykonal žiadnu právnu argumentáciu, hoci sa to od neho legitímne očakávalo, keďže zobral sťažovateľa do väzby a uvedené poučenie pritom nebolo predložené do spisu ani v deň konania verejného zasadnutia, a to i napriek ubezpečeniu prokurátora ÚŠP zaznamenaného v zápisnici z výsluchu pre sudcom pre prípravné konanie v znení: “Nie je problém tento obsah poučenia do spisu doplniť.” ...v súčasnosti prebieha na Súdnom dvore EÚ, C-510/17 konanie o predbežnej otázke, ktorú položil vnútroštátny súd...

... Uvedené konanie o predbežnej otázke pritom nie je ukončené, avšak aj s ohľadom na stanoviska členský štátov EÚ ako i Európskej komisie možno dôvodne uzavrieť, že táto otázka nie je jednotne vyriešená. O tejto otázke preto nemohol prijať vlastné stanovisko ani sťažnostný súd, a to s ohľadom na § 7 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje: „Otázky, o ktorých má rozhodnúť Súdny dvor Európskej únie, sa nemôžu posudzovať ako predbežné otázky.”... Sťažnostný súd však túto predbežnú otázku posúdil sám a to aj napriek tomu, že v spise absentovalo písomné poučenie zadržanej osoby, čo mu objektívne znemožňovalo prijať záver o tom, či je dané poučenie súladné s právom EÚ alebo nie.

(iii) Sťažovateľ v konaní pred sudcom pre prípravné konanie ako i v konaní pred sťažnostným súdom namietal, že tu neexistuje materiálny predpoklad väzby a to preukázanie dôvodného podozrenia. Ani sudca pre prípravné konanie, ani sťažnostný súd sa však s týmito argumentmi sťažovateľa nevysporiadali, hoci zhodne vzhľadli dôvodnosť podozrenia...

Sme toho názoru, že skutok tak ako je vymedzený v uznesení o vznesení obvinenia nemôže byť formálne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2, ods. 4 písm. b/ Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom marenie spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. a/, ods. 2 písm. a/ Trestného zákona spáchaných formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona.

... Podstata obvinenia však podľa nášho názoru spočíva skôr v tom, že vystaviteľ zmenky uviedol iný dátum vystavenia ako v skutočnosti bol, čo v žiadnom prípade nemožno považovať za naplnenie normatívneho znaku falšovania alebo pozmeňovania cenného

papiera. Z rovnakých dôvodov nemôže dôjsť ani k spáchaniu trestného činu marenia spravodlivosti podľa § 344 Trestného zákona, pretože falšovanie alebo pozmeňovanie dôkazu je normatívnym znakom tohto trestného činu...

(iv) Osobitne namietame i to, že všeobecný súd vo výroku o vzatí do väzby započítal len dobu zadržania, a to bez toho, aby do tejto lehoty započítal i lehotu od prepustenia zadržania do vyhlásenia verejného zasadnutia (kedy došlo k obmedzeniu osobnej slobody dôsledkom nariadenia väzby)... V danom prípade je nepochybné, že sťažovateľ bol zadržaný 20.06.2018 o 17.10 hod., a preto mal všeobecný súd začiatok plynutia väzby určiť momentom zadržania bez toho, aby z lehoty väzby vyňal časový úsek odo dňa prepustenia zo zadržania do vyhlásenia napadnutého uznesenia o vzatí do väzby.

(v) Sťažovateľ namieta i to, že všeobecný súd rozhodol v nezákonnom zložení, keďže dôsledkom neústavného Uznesenia NS SR, spis. z. 6 Ndt 20/2018 zo dňa 27.06.2018 došlo k vylúčeniu sudcu [REDACTED], a na základe tejto skutočnosti došlo k tomu, že namiesto neho nastúpil sudca Najvyššieho súdu SR [REDACTED].

(vi) Osobitne namietame i to, že napadnuté uznesenie sa dostatočne nevysporiadalo s možnosťou náhrady väzby probačným a mediačným dohľadom spojeným s uložením primeraných obmedzení a povinností, a toto neuvádza ani jednu konkrétnu úvahu odôvodňujúcu nutnosť väzobného stíhania. Napadnuté uznesenie sa len formálne zaoberalo možnosťou nahradenia väzby probačným a mediačným dohľadom bez toho, aby boli vyhodnotené konkrétne okolnosti prípadu. Rozhodovanie súdu o náhrade väzby probačným a mediačným dohľadom nemôže byť len formálne, ale musí byť založené na posúdení jednotlivých okolností prípadu, ktoré musia byť najprv zistené a potom súdom posúdené a tak zohľadnené v rozhodnutí. V tomto smere z rozhodnutia sťažnostného súdu nevyplýva ani jeden konkrétny argument (resp. úvaha súdu), ktorá by odôvodňovala nenahradenie väzby inými miernejšími prostriedkami.»

7. Sťažovateľ je toho názoru, že «už len tá skutočnosť, že všeobecný súd „prispôsobuje“ relevantné listinné dôkazy svojej skutkovej verzii v rozpore s objektívnym stavom svedčí o zjavnej svojvôli a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia v snahe nariadiť väzbu sťažovateľa „za každú cenu“, a tak „splniť mediálnu objednávku“».

8. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1.1/ *Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď dňa 26.06.2018 neumožnil sťažovateľovi [REDAKOVANÉ], resp. jeho obhajcovi nahliadnuť do kompletného súdneho spisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 2Tost/23/2018 (ktorého súčasťou malo byť i písomné podanie sudcu Najvyššieho súdu SR [REDAKOVANÉ] zo dňa 26.06.2018) bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

1.2/ *Základné právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 6Tost/20/2018 zo dňa 27.06.2018 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.*

1.3/ *Základné právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 2Tost/23/2018 zo dňa 28.06.2018 a konaním, ktoré mu predchádzalo v časti týkajúcej sa sťažovateľa [REDAKOVANÉ], porušené bolo.*

2.1/ *Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] pod sp.zn. 2Tost/23/2018 sa zakazuje pokračovať v porušovaní jeho práva na osobnú slobodu a bezpečnosť neumožnením nahliadať do kompletného súdneho spisu.*

2.2/ *Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 6Ndt/20/2018 zo dňa 27.06.2018 v celom rozsahu a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.*

2.3/ Zrušuje sa Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn. 2Tost/23/2018 zo dňa 28.06.2018 v časti týkajúcej sa sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a vec sa v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

3/ Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa prikazuje prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu.

4/ Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania na účet jeho právneho zástupcu Advokátska kancelária Mandzák a spol., s.r.o. “

II.

9. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú

oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nakažlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť ustanoví zákon.

11. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

13. V rámci predbežného prerokovania ústavný súd preskúmal, či sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

14. Sťažovateľ porušenie svojich práv garantovaných ústavou a dohovorom vidí v postupe najvyššieho súdu, ktorým mu (resp. jeho obhajcovi) neumožnil nahliadnutie do kompletného spisu najvyššieho súdu vedeného pod sp. zn. 2 Tost 23/2018.

15. Sťažovateľ namieta, že neumožnením nahliadnutia do zberného spisu sa nemal možnosť dozvedieť o oznámení jedného zo sudcov senátu všeobecného súdu o jeho zaujatosti, čím mu bolo odopreté právo vyjadriť sa k nemu. Zároveň v ďalšej časti svojej sťažnosti uvádza, že mu bol mailom doručený prípis predsedu senátu najvyššieho súdu z 31. júla 2018, v ktorom mu oznamuje dôvody, pre ktoré mu neumožní nahliadnuť do zberného spisu, a zároveň dodáva, že *„kontrolou predmetného zberného spisu bolo zistené, že nedopatrením neboli do súdneho spisu zaradené opatrenia o určení zastupujúcich členov senátu, ktoré boli dodatočne zaslané prvostupňovému súdu“*. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza, že v dôsledku neprávneho postupu všeobecného súdu nevedel včas posúdiť, či v jeho veci rozhodoval zákonne zložený senát, a tak prípadne uplatniť námietky.

16. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vyplýva, že konanie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru musí byť kontradiktórne a vždy musí zaručovať rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zadržovanou osobou. Rovnosť zbraní však nie je zabezpečená, keď je obhajcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť zákonnosť väzby klienta.

Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva účinnosť vyšetrovania môže niekedy vyžadovať utajenie časti získaných informácií, aby sa obvinenému zabránilo zničiť alebo ovplyvniť dôkazy, alebo znemožniť riadny výkon spravodlivosti. Avšak sledovanie tohto legitímneho cieľa nemôže odôvodniť podstatné obmedzenia práv obhajoby. Informácie, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby, musia byť primeraným spôsobom prístupné obhajcovi obvineného držaného vo väzbe [(vec Garcia Alva v. Nemecko, rozsudok z 13. 2. 2001, § 42; vec Lietzow v. Nemecko, rozsudok z 13. 2. 2001, § 44; vec Schöps v. Nemecko, rozsudok z 13. 2. 2001, § 51), (I. ÚS 67/03)].

17. Nielen z hľadiska posúdenia konania ako celku, či spĺňa kritériá spravodlivého procesu, ale aj v konaní o väzbe je potrebné garantovať obvinenému a jeho obhajcovi reálne uplatnenie práva na obhajobu, a to aj vo forme využitia práva na nazretie do spisu. Pri takomto postupe je vždy nevyhnuté konať tak, aby bolo zachované nielen právo na obhajobu, ale aj tak, aby nedošlo k zmareniu účelu trestného konania. Spravodlivá rovnováha musí byť zachovaná, pretože neobmedzené (až šikanózne) uplatňovanie práva na nazretie do spisu by mohlo vážne ohroziť splnenie účelu trestného konania – v užšom slova zmysle konania o väzbe a v najužšom slova zmysle napr. konania o predĺžení lehoty väzby, keď by si obvinený neobmedzeným uplatňovaním práva na nazretie do spisu a následným nárokováním si lehoty na prípravu podania, či vyjadrenia, mohol vždy nárokovať porušenie práva na obhajobu (nemal dostatok času a podobne). V konaní o väzbe treba mať vždy na zreteli nielen dodržanie práva na obhajobu, ale aj to aby jeho uplatňovaním nedochádzalo k ústavne neprimeranému predlžovaniu doby rozhodovania o väzbe, pretože by sa tak poprela jedna zo zásad trestného konania vyjadrená v § 2 ods. 6 Trestného poriadku týkajúca sa urýchleného a prednostného vybavovania väzobných vecí (II. ÚS 115/2016).

18. Skutočnosť, že sťažovateľovi nebol sprístupnený kompletný spisový materiál pred rozhodnutím o väzbe, ešte neznamená, že muselo dôjsť k porušeniu jeho práva na obhajobu, resp. k porušeniu zásady kontradiktórnosti konania a zásady rovnosti zbraní. Vyvstáva otázka, či boli obhajobe odopreté informácie obsiahnuté v spise, ktoré boli potrebné na posúdenie zákonnosti väzby. Ako vyplýva zo sťažnosti a z jej príloh, návrh na vzatie obvineného (sťažovateľa) do väzby, odôvodnenie ktorého obsahuje výpočet formálnych aj materiálnych dôvodov väzby, bol sťažovateľovi doručený 22. júna 2018. Sťažovateľ podal k návrhu na vzatie do väzby stanovisko, v ktorom na svoju obhajobu uvádzal podstatné argumenty spochybňujúce materiálne dôvody väzby. Samotné tvrdenie, že obhajoba nemala k dispozícii kompletný spisový materiál súdu, čím jej nebolo umožnené reálne vykonávať právo na obhajobu, preto neobstojí.

19. Podľa názoru ústavného súdu, z už uvedeného nevyplýva, že by sťažovateľovi bolo upierané alebo zámerne obmedzované právo na nazretie do spisu tak, že by to malo negatívny dosah na jeho právo na obhajobu, preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Sťažovateľ v ďalšej časti svojej sťažnosti namieta porušenie ním označených základných práv garantovaných ústavou a práv garantovaných dohovorom namietaným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Ndt 20/2018 z 27. júna 2018 o vylúčení sudcu a konaním, ktoré mu predchádzalo, v časti týkajúcej sa sťažovateľa.

21. Pri skúmaní podstatných náležitostí pojmu „zákonný sudca“ podľa čl. 48 ods. 1 prvej vety ústavy treba brať do úvahy nielen príslušnú zákonnú úpravu, ale predovšetkým ustanovenia ústavy a dohovoru o nezávislom a nestrannom výkone súdnictva (napr. citovaný čl. 5 ods. 4 dohovoru). Existencia nestrannosti musí byť určená jednak podľa subjektívneho hľadiska, to znamená na základe osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu v danej veci, a tiež podľa objektívneho hľadiska, teda zisťovaním, či sudca poskytoval dostatočné záruky, aby bola z tohto hľadiska vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť. V tomto smere ide o zvažovanie zistiteľných skutočností, ktoré môžu nestrannosť sudcu spochybniť. Z tohto pohľadu môžu mať dokonca určitý význam

aj zjav – zdanie (appearances). Je to inými slovami vyjadrený výstižný výrok ESLP vo veci *Delcourt v. Belgicko*, 1970, séria A, č. 11, podľa ktorého „spravodlivosť má byť nielenže vykonávaná, ale sa aj musí javiť, že je vykonávaná“. Podstatnou je dôvera, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti u verejnosti vzbudzovať.

22. Základné právo na zákonného sudcu garantované čl. 48 ods. 1 ústavy predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Označené základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolani podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom, tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „*ad hoc*“ (m. m. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu.

23. Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 1 prvej a druhej vety Trestného poriadku ak z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 oznámi svoju zaujatosť sudca alebo prísediaci, o vylúčení rozhodne nadriadený súd v senáte. O vylúčení sudcu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu rozhodne iný senát tohto súdu, o vylúčení sudcu pre prípravné konanie rozhodne predseda senátu nadriadeného súdu.

24. Najvyšší súd, ktorý vylúčil sudcu z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci týkajúcej sa aj sťažovateľa, svoje rozhodnutie odôvodnil takto:

«Za danej situácie je nevyhnutné konštatovať, že reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, pokiaľ ide o osobné vzťahy sudcu [REDAKOVANÉ] k obhajcovi

JUDr. Michalovi Mandzákovi, najmä od udelenia plnej moci a vytvoreného vzťahu dôvery, vzájomného stretávania a priateľstva, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca [REDAKOVANÉ] je nezaujatý. Aj pri zohľadnení teórie zdania je dôvodný záver vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci sudcu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k obhajcovi dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať bez akejkoľvek pochybnosti „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne...

„Nestrannosť“ znamená absenciu predsudku (t. j. neodôvodnenie záporného postoja) alebo zaujatosti (t. j. nie nestranného posudzovania). Jej existenciu alebo neexistenciu možno zisťovať podľa subjektívneho prístupu, ktorý spočíva v zistení osobného presvedčenia alebo správania sudcu v konkrétnom prípade a objektívneho prístupu (testu), ktorý znamená zistenie, či tento konkrétny sudca v konkrétnej veci poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek odôvodnenej pochybnosti o jeho nestrannosti v zmysle pravidla, že sudca nielenže musí byť nestranný, ale takým sa musí javiť aj navonok. Ak sú prítomné skutočnosti, ktoré môžu odôvodnene viesť k pochybnostiam o jeho nestrannosti, treba sudcu považovať za vylúčeného z vykonávania úkonov v danej veci.

Pomer, resp. vzťah dvoch osôb je vzájomným vnútorným psychickým vzťahom, ktorý sa môže, ale nemusí prejaviť navonok. Je nepochybne rozdiel medzi situáciou, keď trvá vzťah sudcu - obvineného a jeho obhajcu a situáciou, keď už takýto vzťah bol ukončený.

Ak disciplinárne stíhaného sudcu zastupuje v jeho disciplinárnom konaní ten istý obhajca, ktorý zastupuje obvineného v trestnej veci, ktorú má tento sudca prejednať a rozhodnúť, ide o okolnosť, ktorá najmä z hľadiska objektívneho testu nestrannosti v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku vyvoláva opodstatnenú pochybnosť o schopnosti procesné činného sudcu nestranne a nezaujato konať a rozhodnúť trestnú vec, v ktorej obvineného zastupuje ten istý obhajca, pretože takýto vzťah prekračuje profesijný vzťah sudcu a obhajcu. Nestrannosť sudcu pre jeho pomer (vzťah) k obhajcovi v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku spochybňuje z hľadiska objektívneho testu nestrannosti okolnosť, že sudca a obhajca sú v inom trestnom (disciplinárnom) konaní v pozícii klient - obhajca. (Primerane - Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. júna 2014 č. 115/2014).»

25. Sťažovateľ sa domnieva, že z postupu najvyššieho súdu v konaní o vylúčení sudcu «možno vyvodit' evidentný úmysel sťažnostného súdu "utajiť" konanie o vylúčení sudcu pred sťažovateľom, ale i ostatnými procesnými stranami, a to bez toho, aby takéto konanie sledovalo legitímny cieľ. Uvedený úmysel dokumentuje i to, že napadnuté uznesenie všeobecného súdu zo dňa 26.06.2018 o vylúčení sudcu [REDAKOVANÉ] bolo doručené až tesne pred začatím verejného zasadnutia, ktoré sa konalo dňa 28.06.2018 o 14.00 hod.». Uvedeným postupom tak malo byť sťažovateľovi znemožnené vyjadriť sa k oznámeniu sudcu o jeho zaujatosti, ku ktorému nebol dôvod, keďže ich vzťah je štandardný, a tým ovplyvniť rozhodnutie o vylúčení sudcu.

26. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

27. K sťažovateľovej námietke o nedostatku kontradiktórnosti pri rozhodovaní o vylúčení sudcov považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že pri vylúčení sudcu na základe jeho oznámenia (§ 32 ods. 1 Trestného poriadku) nie je nevyhnutné zaobstarať stanoviská strán ku skutočnostiam, pre ktoré má byť sudca vylúčený. Ak sudca zistí skutočnosť, ktorá je spôsobilá vzbudiť dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti, je povinný túto skutočnosť oznámiť. Iný senát tohto súdu oznámenú skutočnosť vyhodnotí a rozhodne o vylúčení, ak je toho názoru, že je to dôvodné.

28. Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podal zrozumiteľnú a náležitú odpoveď, v čom spočívali opodstatnené pochybnosti o schopnosti sudcu nestranne a nezaujato konať a rozhodnúť trestnú vec vedúce k jeho vylúčeniu. Ani sťažovateľom namietané a najvyšším súdom konštatované nedopatrenie, v dôsledku ktorého neboli do súdneho spisu zaradené opatrenia o určení zastupujúcich

členov senátu najvyššieho súdu, nemá taký ústavný rozmer, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní mohol konštatovať možnosť porušenia sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru namietaným uznesením najvyššieho súdu o vylúčení sudcu a postupu, ktorý mu predchádzal, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

29. Sťažovateľ ďalej namieta porušenie označených základných práv garantovaných ústavou a práv garantovaných dohovorom namietaným uznesením najvyššieho súdu o vzatí do väzby a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, v časti týkajúcej sa sťažovateľa.

30. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie sa môže v zákonom určených prípadoch podmieniť zárukou. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje právam vyplývajúcim z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Inými slovami, v zmysle judikatúry ústavného súdu bez rozhodnutia všeobecného súdu nemožno považovať väzbu za zákonnú (I. ÚS 187/07, III. ÚS 16/09).

31. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

32. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovaniu všeobecných súdov vo väzobných veciach je daná len na preskúmanie dôvodu a spôsobu obmedzenia osobnej slobody, t. j. či proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie, rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami, o väzbe rozhodoval súd, obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, resp. že osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup, ako aj správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktorý viedol k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne usposobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02).

33. Ústavný súd pripomína, že jeho úlohou ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nie je konať ako súd tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 165/02). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

34. V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií ochrany práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

35. Existencia dôvodného podozrenia, že obvinená osoba spáchala trestný čin, je podmienkou sine qua non regulárnosti vzatia a držania vo väzbe. Aby bolo možné vziať obvineného do väzby, musí okrem formálnych náležitostí existovať aj tzv. dvojitý materiálny predpoklad vzatia do väzby, a to dôvodnosť obvinenia a dôvodnosť väzby. (III. ÚS 29/2015). Ústavný súd vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri vznesení obvinenia vo svojej judikatúre uviedol, že Trestný poriadok (ako zákon, na ktorý poukazuje ústava vo svojom čl. 17 ods. 2) nevyžaduje, aby existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bola podložená aj zodpovedajúcimi dôkazmi proti obvinenému. Pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. V tejto súvislosti je, naopak, potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“ (t. j. buď potvrdzuje, alebo vyvracia) práve dokazovaním. Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania (napr. IV. ÚS 383/04).

36. Pokiaľ ide o výklad pojmu záruka z doterajšej judikatúry ESLP možno vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na pojednávaní. Spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk, napríklad odovzdanie cestovného pasu (Stögmüller c. Rakúsko z 10. 11. 1969), stanovenie povinnosti mať stále bydlisko, hlásiť sa v pravidelných intervaloch atď. Z doterajšej judikatúry ESLP taktiež vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6.

2001). Vychádzajúc nielen zo zákonnej dikcie § 80 a nasl. Trestného poriadku, ale aj napr. z nálezu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 346/2008 - 39 zo 16. decembra 2008, právny poriadok Slovenskej republiky pozná štyri prostriedky nahradzujúce väzbu, pričom tri z nich sú závislé na vôli samotného obvineného alebo tretích osôb (sľub, peňažná záruka, záruka záujmového združenia alebo dôveryhodnej osoby) a jedna záruka nie je závislá na vôli samotného obvineného (dohľad probačného a mediačného úradníka).

37. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ako doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest, b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

38. Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie. Odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý; o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného, a potom umožní prítomným alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch.

39. Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia...

40. Podľa § 81 ods. 1 Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie rozhodnúť o ponechaní obvineného na slobode alebo o jeho prepustení na slobodu aj vtedy, ak obvinený zložil peňažnú záruku a súd alebo sudca pre prípravné konanie ju prijme. Ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 3 písm. a) až c) alebo e), alebo obvinený bol vzatý do väzby podľa odseku 4 alebo podľa § 80 ods. 3, možno peňažnú záruku prijať, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu.

41. Ústavný súd na tomto mieste považuje za potrebné zvýrazniť, že v každom jednotlivom prípade tvrdeného porušenia základného práva na osobnú slobodu je povinný pri svojom rozhodovaní prihliadať aj na konkrétne okolnosti preskúmvanej veci (obdobne pozri II. ÚS 353/06, II. ÚS 142/07, II. ÚS 80/08, I. ÚS 59/2016 a pod., ale vyplýva to aj z mnohých rozhodnutí ESĽP napr. Letellier proti Francúzsku, rozhodnutie z 26. 6. 1991, Annuaire, č. 207; Navarra proti Francúzsku, rozhodnutie z 23. 11. 1993, Annuaire, č. 273-B a ďalšie).

42. Sťažovateľ v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstatná časť je citovaná v časti I tohto uznesenia, namieta porušenie svojich práv garantovaných v označených článkoch ústavy a dohovoru (aj) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal.

43. Najvyšší súd spochybňuje zákonnosť obmedzenia osobnej slobody tvrdiac, že orgány činné v trestnom konaní nerešpektovali právo sťažovateľa na informácie vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, odôvodnil v relevantnej časti svojho napadnutého uznesenia takto:

«... podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica ako právny akt Európskej únie záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa ňou má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Z toho vyplýva, že smernice sa v členských štátoch Európskej únie v zásade neuplatňujú priamo, ale prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými boli prebraté do ich právnych poriadkov, pričom ich orgány sú povinné vykladať vnútroštátne právo (ako celok) euro - konformne, tzn. čo najviac v zmysle znenia a cieľov smernice, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok (ide o tzv. nepriamy účinok smernice). Súdny dvor síce vo svojej ustálenej judikatúre pripustil aj priamy účinok (aplikáciu) smerníc, avšak iba vtedy, ak uplynula transpozičná lehota a smernica nebola členským štátom vôbec alebo správne prebratá, resp. nie je zabezpečená jej úplná účinnosť, a len pokiaľ smernica, prípadne jej ustanovenie, umožňuje identifikovať jednak konkrétnu povinnosť členského štátu, ako aj oprávnené osoby a to za predpokladu, že obsah dotknutého ustanovenia smernice je bezpodmienečný a presný. Súčasne platí, že priama aplikácia smernice nesmie mať za následok uloženie povinnosti fyzickej alebo právnickej osobe, alebo založenie, resp. sprísnenie trestnej zodpovednosti tých, ktorí sa dopustia porušenia jej ustanovení (pozri napr. rozsudok Súdneho dvora z 26. septembra 1996, *Arcaro*, C-168/95. EU:C: 1996:363, body 36 a 37). Teda priameho účinku smernice sa nemožno dovolávať voči jednotlivcom, ale len proti štátu, bez ohľadu na to či vystupuje ako zamestnávateľ, alebo ako verejný orgán (pozri rozsudok Súdneho dvora z 19. apríla 2007, *Farrell*, C-356/05. EU:C:2007:229, body 37 až 40).

V tomto kontexte a so zreteľom na výhrady obvinených, ktoré uplatnili už vo vzťahu k návrhu na ich vzatie do väzby, treba ďalej uviesť, že podľa smernice o práve na informácie pozostáva právo podozrivých alebo obvinených osôb na informácie (ďalej tiež „dotknuté osoby“) z: (i) práva na informácie o ich právach, (ii) práva na informácie o obvinení a (iii) práva na prístup k spisovému materiálu...

Smernica o práve na informácie bola do právneho poriadku Slovenskej republiky prebratá zákonom č. 174/2015 Z. z... ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov...

... Slovenská republika dôsledne prebrala do svojho právneho poriadku všetky smernicou o práve na informácie stanovené minimálne pravidlá týkajúce sa informovania

o právach podozrivých alebo obvinených osôb. Pritom euro - konformná aplikácia tejto vnútroštátnej úpravy je podľa najvyššieho súdu plne spôsobilá zaručiť úplnú účinnosť predmetnej smernice a dosiahnuť ňou sledovaný cieľ, ktorým je zvýšenie dôvery v systémy trestného súdnictva všetkých členských štátov Európskej únie, čo by malo viesť jednak k efektívnejšej justičnej spolupráci v trestných veciach a tiež k zlepšeniu ochrany práv jednotlivcov. Podľa sťažnostného súdu tak priama aplikácia predmetnej smernice neprichádza do úvahy, a to ani pokiaľ ide o jej čl. 8, na ktorý poukazujú obvinení. Podľa odseku 1 tohto ustanovenia síce majú členské štáty zabezpečiť, aby sa poskytnutie informácií podozrivým alebo obvineným osobám podľa článkov 3 až 6 zaznamenalo postupom vedenia záznamov upraveným v práve dotknutého členského štátu, podľa bodu 35 odôvodnenia tejto smernice by však nemali vytvárať dodatočný záväzok zaviesť nové mechanizmy alebo akúkoľvek dodatočnú administratívnu záťaž. Z tohto pohľadu považuje najvyšší súd slovenskú právnu úpravu, podľa ktorej sa skutočnosť, že zadržanému alebo zatknutému obvinenému bolo poskytnuté poučenie o jeho právach v písomnej forme, poznamenaná v zápisnici, za dostačujúcu, zodpovedajúcu doterajším postupom vedenia záznamov v trestnom konaní, keď podľa § 58 ods. 1 písm. e) Tr. por. musí zápisnica o úkone trestného konania obsahovať okrem iného aj poskytnutie poučenia. V tomto kontexte potom poukazuje sťažnostný súd na to, že v zápisniciach o zadržení obvinených (č. 1. 16 a 17) je okrem iného uvedené, že obvineným bolo bez zbytočného odkladu poskytnuté „Poučenie o právach obvineného” v písomnej forme, pričom prevzatie týchto poučení potvrdili obaja obvinení svojimi podpismi.

Pokiaľ ide o opravné prostriedky upravené v čl. 8 ods. 2 smernice o práve na informácie, treba v prvom rade uviesť, že hoci podľa tohto ustanovenia majú členské štáty zabezpečiť, aby podozrivé alebo obvinené osoby alebo ich advokáti mali právo namietať v súlade s postupmi ustanovenými vo vnútroštátnom práve voči neposkytnutiu informácií alebo voči odmietnutiu poskytnúť tieto informácie príslušnými orgánmi v súlade s touto smernicou, podľa bodu 36 jej odôvodnenia sa v súvislosti s týmto právom od členských štátov nevyžaduje zaviesť osobitne konanie o opravnom prostriedku, samostatný mechanizmus alebo postup na podávanie sťažností.

V tomto smere poukazuje najvyšší súd na to, že tento druh námietok môže obvinený, či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu, účinne uplatniť v rámci žiadosti

o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Tr. por. Osobitne je pritom upravená možnosť namietat' odmietnutie nazretia do spisu (§ 69 ods. 2 Tr. por.) a v neposlednom rade, vzhľadom na predmet konania v tejto veci, treba uviesť, že výhrady tohto typu môže obvinený, resp. jeho obhajca uplatniť aj v konaní o väzbe, pričom príslušný súd je povinný mu poskytnúť adekvátnu odpoveď. Zároveň však treba zdôrazniť, že nie akýkoľvek nedostatok pri realizácii práva podozrivých alebo obvinených osôb na informácie bude mať za následok nezákonnosť obmedzenia ich osobnej slobody väzbou, ale tento musí mať reálny (materiálny) dopad na ich konkrétne práva zaručujúce kontradiktórnosť konania o väzbe a rovnosť zbraní, najmä na možnosť predložiť súdu argumenty a dôvody proti vzatiu do väzby.

Z uvedeného vyplýva, že Trestný poriadok (pri jeho euro - konformnom výklade) umožňuje podozrivým a obvineným (či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu) účinne namietat' neposkytnutie informácií, resp. odmietnutie poskytnutia informácií v rozsahu stanovenom smernicou o práve na informácie a teda im zabezpečuje opravný prostriedok podľa čl. 8 ods. 2 tejto smernice v spojení s bodom 36 jej odôvodnenia. Podľa najvyššieho súdu tak nie je pre rozhodnutie v tejto veci potrebný výklad práva Európskej únie, ktorý by bol sporný.

V tomto kontexte potom poukazuje sťažnostný súd na to, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo obom obvineným doručené 20. júna 2018, t. j. ešte pred ich zadržaním. Z tohto uznesenia je pritom zrejmý nielen popis skutku, ktorý je im kladený za vinu, a jeho právna kvalifikácia, ale i dôvody vznesenia obvinenia. Obvineným tak boli poskytnuté informácie o ich obvinení v rozsahu, ktorý je v tomto štádiu dostatočný na zaručenie spravodlivého konania a účinné uplatnenie ich práva na obhajobu... Zo zápisníc o zadržaní obvinených ďalej vyplýva, že títo boli pri zadržaní okrem iného informovaní o dôvodoch zadržania, ktoré boli následne konkretizované v návrhu prokurátora na ich vzatie do väzby, ktorý im bol doručený ešte pred rozhodnutím o ich väzbe, a súčasne im bolo poskytnuté poučenie o ich právach v písomnej forme (ako je uvedené vyššie). Okrem toho boli obvinení pred ich výsluchmi opakovane poučení mimo iného oprave odoprieť vypovedať, práve zvoliť si obhajcu a podmienkach bezplatnej obhajoby, resp. obhajoby za zníženú odmenu, o práve nazerať do spisov a žiadať urýchlené preskúmanie odmietnutia tohto práva, o práve na tlmočníka a prekladateľa a tiež o práve žiadať prokurátora o preskúmanie postupu

vyšetrovateľa. V neposlednom rade považuje sťažnostný súd za potrebné poukázať na to, že obaja obvinení sú od začiatku konania zastúpení zvolenými obhajcami.

So zreteľom na uvedené nemá najvyšší súd, napriek tomu, že súčasťou predloženého spisového materiálu nie je formulár písomného poučenia, ktoré bolo odovzdané obvineným, žiadne pochybnosti o tom, že títo boli v záujme zabezpečenia kontradiktórnej povahy konania o väzbe a rešpektovania princípu rovnosti zbraní poučení o svojich právach v rozsahu umožňujúcom ich účinné uplatnenie.»

44. Najvyšší súd k splneniu formálnych podmienok rozhodovania o väzbe sťažovateľa konštatoval: „Obvinení [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] sú v posudzovanej veci trestne stíhaní na základe uznesenia vyšetrovateľa Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru, Národnej jednotky finančnej polície, expozitúra Stred, Banská Bystrica z 20. júna 2018, ČVS: PPZ-101/NKA-FP-ST-2018, ktorým im bolo vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2. ods. 4 písm. b) Tr. zák., ktorý mali spáchať formou spolupáchateľstva podľa § 20 Tr. zák. v súbehu so zločinom marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Tr. zák. Obvinení sa mali týchto trestných činov dopustiť na skutkovom základe uvedenom v uznesení o vznesení obvinenia, pričom popis konania kladeného im za vinu je aj súčasťou odôvodnenia napadnutého uznesenia a preto ho nepovažuje najvyšší súd za potrebné na tomto mieste znovu opakovať.“

45. K jednotlivým dôvodom väzby v relevantnej časti uznesenia najvyšší súd uviedol:

„Vychádzajúc z uvedeného dospel aj sťažnostný súd po preskúmaní predloženého spisového materiálu v rozsahu zodpovedajúcom rozhodnutiu o väzbe obvinených k záveru o dôvodnosti ich trestného stíhania. Osobitne pritom poukazuje na znalecký posudok Ústavu súdneho inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline č. 77/2018 a jeho doplnenie č. 106/2018, ktoré si v súbežne prebiehajúcich civilných konaniach nechala vypracovať obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] a ktoré majú v tomto trestnom konaní charakter listinného dôkazu. Z nich totiž vyplýva, že podpisy na troch sporných

zmenkách sú s najvyššou mierou pravdepodobnosti hraničiacou s istotou pravými podpismi obvineného [REDACTED], pričom je však nepravdepodobné, aby boli podpísané v rovnakom časovom období ako porovnávacie podpisy PM-1 až PM-40, t. j. v období od 28. júla 1998 (PM-16 a PM-17) do 12. novembra 2001 (PM-36), ale tieto sú najadekvátnejšie porovnávacím podpisom menovaného PM-41 až PM-49, ktoré vznikli v roku 2017. Z uvedeného tak vyplýva dôvodné podozrenie, že obvinený [REDACTED] podpísal v mene obchodnej spoločnosti [REDACTED] zmenečné ručenie na predmetných zmenkách v čase, keď už nebol oprávnený za ňu konať, keďže jej konateľom bol iba do 27. novembra 2002. Pritom aj uvedenie nepravdivých údajov o zmenečnom ručiteľovi je falšovaním cenného papiera v zmysle § 270 ods. 2 Tr. zák. a keďže podľa § 125 ods. 1 Tr. zák. sa na určenie rozsahu činu použijú hľadiská určujúce výšku škody, sú aj podľa najvyššieho súdu obaja obvinení v tejto fáze konania dôvodne podozriví zo spáchania obzvlášť závažného zločinu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2. ods. 4 písm. b) Tr. zák. v súbehu so zločinom marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Tr. zák., ktorých sa vzhľadom na vyššie uvedené a čas predloženia zmienok mali dopustiť s najväčšou pravdepodobnosťou v roku 2016. V prospech tohto záveru svedčí podľa sťažnostného súdu i to, že v momentálne dostupných účtovných podkladoch obchodnej spoločnosti [REDACTED], na ktorú mali byť predmetné zmenky prevedené rubopisom ešte v roku 2001, sa nenachádzajú žiadne informácie o tom, že táto obchodná spoločnosť tieto zmenky niekedy vlastnila, nadobudla alebo predala, a prvá zmienka o nich je až v poznámkach k účtovnej závierke obchodnej spoločnosti [REDACTED] za rok 2016. Nemožno preto prisvedčiť námietke obvinených, že ich trestné stíhanie je premlčané, i keď aj podľa názoru najvyššieho súdu nevenovali orgány činné v trestnom konaní formulácii skutku, najmä pokiaľ ide o čas jeho spáchania, dostatočnú pozornosť. Uvedené však nemá vplyv na záver o dôvodnosti prebiehajúceho trestného stíhania a sťažnostný súd sa nestotožňuje s tvrdením obvinených, že skutok, ako je popísaný v uznesení o vznesení obvinenia, nemôže naplňať znaky stíhaných trestných činov, keďže aj v závislosti od výsledkov ďalšieho vyšetrovania bude možné jeho popis vo vyššie naznačenom smere upraviť bez toho, aby to narušilo jeho totožnosť.

Po zistení, že v preskúmvanej veci je daná aj základná materiálna podmienka pre prípadné vzatie obvinených do väzby - dôvodné podozrenie zo spáchania skutku kladeného im za vinu - podrobil najvyšší sud prieskumu záver Špecializovaného trestného súdu o neexistencii dôvodov väzby.

Pokiaľ ide o sťažovateľom tvrdené dôvody tzv. kolúznej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. u obvineného [REDAKOVANÉ], treba v prvom rade uviesť, že realizácia práva na obhajobu, ktorého podstatnou súčasťou je aj právo osoby, voči ktorej konanie smeruje, neobviňovať sa, nemôže byť sama o sebe dôvodom väzby. Preto len skutočnosť, že tento obvinený 14. mája 2018 nevydal vyšetrovateľovi predmetné zmenky, pričom treba zdôrazniť, že podľa zápisnice o tomto úkone ich vydanie neodmietol, ale uviedol, že ich nemá v dispozícii, keďže sú z dôvodu prípravy expertného skúmania mimo územia Slovenskej republiky, a akonáhle budú k dispozícii, budú poskytnuté orgánom činným v trestnom konaní, a ani to, že následne neuviedol miesto, kde sa nachádzajú, samo o sebe pre naplnenie dôvodov tzv. kolúznej väzby nestačí...

Vychádzajúc z uvedeného najvyšší sud uzatvára, že sťažovateľ v tejto fáze konania nepreukázal existenciu takých konkrétnych skutočností, ktoré by dostatočne odôvodňovali obavu, že obvinený [REDAKOVANÉ] bude v prípade ponechania na slobode pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Pokiaľ ide o dôvody tzv. preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., treba v prvom rade uviesť, že aj mnohosť, resp. početnosť súbežne prebiehajúcich trestných stíhaní môže za určitých okolností vyvolať dôvodnú obavu, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti. Najmä vtedy, ak je dôvodne podozrivý z toho, že dlhodobo alebo pravidelne pácha určitý druh trestných činov, ktoré sú zdrojom jeho príjmov a pod. Uvedené v žiadnom prípade neporušuje prezumpciu neviny, ako tvrdia obvinení, keďže tá sa nedotýka predbežných rozhodnutí procesnej povahy, ktoré prijímú justičné orgány a ktoré sú založené na podozrení alebo usvedčujúcich dôkazoch, ako sú napr. rozhodnutia o vyšetrovacej väzbe, pokiaľ takéto rozhodnutia neoznačujú obvinenú osobu za vinnú (bod 16 odôvodnenia smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní). Treba pritom zdôrazniť, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje

reálna hrozba, že obvinený bude konať tak, ako predpokladá už uvedený dôvod väzby, ak do nej nebude vzatý. Zákon teda nevyžaduje absolútnu istotu o naplnení dôvodu tzv. preventívnej väzby (primerane napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. augusta 2016, sp. zn. II. ÚS 627/2016).

Z tohto pohľadu považuje sťažnostný súd za podstatné, že obvinený [REDAKOVANÉ] je aktuálne trestne stíhaný v ďalších dvoch veciach. Pritom v jednom prípade je dôvodne podozrivý, že v novembri 2006 mal obzvlášť závažným zločinom porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1. ods. 4 písm. a) Tr. zák. získať na úkor obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] najprv 16.000.000,- Sk (531.102,70 eura) a potom 4.500.000,- Sk (140.372,63 eura). V druhej veci je zas trestne stíhaný za pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktorý mal spáchať v priebehu rokov 2010 až 2012, pričom na jeho účty, resp. na účty nim ovládaných obchodných spoločností mal byť postupne poukázaný neoprávnene uplatnený nadmerný odpočet DPH v celkovej výške 8.193.596,64 eur. A napokon v tejto veci stíhanými trestnými činmi sa mal snažiť získať takmer 70.000.000,- eur. Obvinený [REDAKOVANÉ] je tak aktuálne dôvodne podozrivý, že dlhodobo (počnúc rokom 2006) v pravidelných intervaloch pácha vysoko sofistikovanú ekonomickú trestnú činnosť, ktorá má, pokiaľ ide o jej rozsah, stupňujúcu tendenciu a ktorá je pre neho zdrojom značných príjmov, ktoré mu zaručujú určité postavenie a vplyv. Práve z týchto konkrétnych skutočností (charakter, dĺžka, rozsah a motív páchania stíhanej trestnej činnosti) vyplýva v tomto štádiu konania aj podľa najvyššieho súdu dôvodná obava, že obvinený [REDAKOVANÉ] by v prípade ponechania na slobode mohol v tomto druhu trestnej činnosti pokračovať, aby si svoje postavenie a vplyv - aj so zreteľom na prebiehajúce trestné stíhanie - udržal.

Sťažnostný súd však pri vyvodení tohto záveru neprihliadal na sťažovateľom označenú trestnú vec podozrenia zo spáchania pokračovacieho zločinu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1, ods. 4 Tr. zák., ktorá bola uznesením z 21. septembra 2017, ČVS: PPZ-662/NKA-FP-BA-2017, podľa § 197 ods. 1 písm. c) Tr. por. v spojení s § 86 ods. 1 písm. e) Tr. zák. odmietnutá. Len na základe uznesenia o odmietnutí (na rozdiel od uznesenia o vznesení obvinenia) totiž nemožno s takou mierou podozrenia, ktorú si vyžaduje obmedzenie osobnej slobody väzbou, konštatovať, že predmetov skutok sa stal a tento je (bol) trestným činom, ktorý mala spáchať konkrétna osoba.

Tieto dôvody viedli najvyšší súd k tomu, že na podklade sťažnosti prokurátora zrušil napadnuté uznesenie v časti týkajúcej sa obvineného [REDAKOVANÉ] a sám rozhodol o jeho vzatí do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. Skúmal zároveň, či by väzbu tohto obvineného nebolo možné nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka. Aktuálne však nezistil žiadne výnimočné okolnosti tohto prípadu, ktoré takéto nahradenie väzby (ale i jej prípadné nahradenie zárukou, písomným sľubom obvineného alebo peňažnou zárukou) podmieňujú, keďže obvinený je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin [§ 80 ods. 1 písm. c), ods. 2 Tr. por.]. Žiadne okolnosti prípadu, ktoré by bolo možné považovať za výnimočné, napokon neoznačil ani obvinený [REDAKOVANÉ]. Podmienka zisťovania takýchto výnimočných okolností na nahradenie väzby pritom aj podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sleduje legitímny cieľ a je ústavne udržateľná (pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 8. septembra 2015, sp. zn. III. ÚS 431/20015).“

46. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

47. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu a postupu, ktorý mu predchádzal, jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či mal, resp. nemal byť sťažovateľ vzatý, resp. nevzatý do väzby. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

48. Súдне preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na kvalitu preskúmania. Väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania

o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05).

49. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy, resp. právami podľa dohovoru.

V intenciách námietok sťažovateľa o absencii materiálnych dôvodov väzby, najvyšší súd k splneniu hmotnoprávných predpokladov väzby, a síce že zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý je vedené trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a existuje dôvodné podozrenie, že ho spáchal sťažovateľ, poukázal na vykonané dokazovanie (znalecký posudok, listinné dôkazy) a skutočnosť, že aj od výsledkov ďalšieho vyšetrovania, je možné upraviť formuláciu skutku, hlavne čo do času jeho spáchania, čo však nemá vplyv na dôvodnosť prebiehajúceho trestného stíhania, pričom podľa jeho názoru dôkazná situácia je v rozsahu podporujúcom splnenie tohto aspektu materiálnych podmienok väzby.

V rámci posúdenia splnenia ďalšieho z aspektov hmotnoprávných podmienok väzby poukázal na skutočnosti, ktoré podľa jeho názoru u sťažovateľa opodstatňujú dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti. Najvyšší súd tu poukázal na osobitné okolnosti vyšetrovanej trestnej činnosti, a to na početnosť prebiehajúcich trestných stíhaní voči sťažovateľovi, ekonomický charakter trestnej činnosti, ktorá má stupňujúcu tendenciu a je pre sťažovateľa zdrojom značných príjmov, ktoré mu zaručujú značné postavenie a vplyv, v dôsledku ktorého by mohol v trestnej činnosti pokračovať.

K námietkam sťažovateľa o možnosti náhrady za väzbu, ústavný súd konštatuje, že materiálne odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľovi odpoveď

v uvedenom smere poskytlo. V odôvodnení svojho rozhodnutia najvyšší súd vo vzťahu k možnému nahradeniu väzby (dohľadom probačného a mediačného úradníka, zárukou, písomným sľubom obvineného, príp. peňažnou zárukou) okrem iného uviedol, že nezistil žiadne výnimočné okolnosti prípadu, ktoré by odôvodňovali vzhľadom na stíhanie pre obzvlášť závažný zločin nahradenie väzby.

50. Ústavný súd konštatuje, že právne závery najvyššieho súdu opierajúce sa o aplikáciu relevantnej právnej úpravy korešpondujú so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle, ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o väzobnej otázke. Z judikatúry ústavného súdu a ESĽP vyplýva, že v odôvodnení uznesenia o preskúmaní zákonnosti väzby nemusí dať súd odpoveď na všetky otázky, ale len na tie, ktoré sú podstatné pre záver o existencii zákonných dôvodov väzby (II. ÚS 231/07, obdobne Nikolova c. Bulharsko z 25. 3. 1999). Ústavný súd je toho názoru, že najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia relevantným otázkam formulovaným sťažovateľom v uplatnenej sťažnosti poskytol zrozumiteľnú a náležitú odpoveď.

51. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti navyše vyslovil pochybnosti aj o nezáujatosti a nestrannosti najvyššieho súdu, keď predseda senátu v časti odôvodnenia, ktorú vyhlásil na verejnom zasadnutí 28. júna 2018, potreboval za potrebné zdôrazniť povinnosť nenechať sa pri rozhodovaní ovplyvniť *„záujmami nielen politických strán, politických hnutí, ale ani verejnou mienkou alebo oznamovacími prostriedkami... bez ohľadu na to, či už vo vzťahu k týmto obvineným je vytvorený či už pozitívny alebo negatívny mediálny obraz“*. Ústavný súd konštatuje, že garancie nezávislosti a nestrannosti súdov existujú aj z toho dôvodu, aby prerokovanie vecí súdom a jeho rozhodnutie nebolo ovplyvnené verejnou mienkou. Akceptovanie argumentácie sťažovateľa by viedlo k zovšeobecňujúcemu záveru, že súdy nie sú nezávislé a nestranné v konaniach, ktoré sú pod drobnohľadom médií, ktorý je však neprijateľný. Medializácia súdneho konania sama osebe nemá vplyv na nezávislosť a nestrannosť súdu, ktorý rozhoduje v predmetnej veci. Sťažovateľ v sťažnosti neuviedol žiadne okolnosti, ktoré by viedli k pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti najvyššieho súdu alebo členov senátu, ktorý rozhodoval v predmetnej veci. Paradoxne v tejto súvislosti

ústavný súd poukazuje na sťažovateľom namietané rozhodnutie o vylúčení člena senátu na základe jeho oznámenia o pochybnosti nestranne a nezaujato konať a rozhodnúť danú trestnú vec.

52. V ostatnej časti sťažnosti prezentuje sťažovateľ zároveň názor, že ďalšie trvanie väzby je ústavne neakceptovateľné a zakladajúce dôvod na okamžité prepustenie na slobodu, pretože *«pokiaľ ide o „príkaz na zadržanie a dodanie do väzby“ jedná sa o ničotný a nezákonný procesný úkon», keďže podľa názoru sťažovateľa „nadriadený súd mohol väzbu nariadiť len uznesením, ktoré však mohol prijať len senát (keďže sa jednalo o senátnu vec)“*. V zmysle § 194 ods. 6 Trestného poriadku ak nadriadený súd rozhodne o vzatí obvineného do väzby, ihneď nariadi, aby ho dodal do miesta výkonu väzby útvar Policajného zboru, Vojenskej polície alebo Zboru väzenskej a justičnej stráže. Príslušník zboru, ktorý vykonáva službu, je oprávnený na základe písomného príkazu sudcu v objekte súdu zadržať obvineného a odsúdeného a umiestniť ich v objekte súdu do miestnosti na to určenej na účel dodania do výkonu väzby a výkonu trestu odňatia slobody; ak súdny objekt a ústav na výkon väzby sú stavebne prevádzkovo spojené, príslušník zboru je oprávnený na základe písomného príkazu sudcu z objektu súdu dodať obvineného do výkonu väzby a odsúdeného do výkonu trestu odňatia slobody podľa osobitného predpisu [§ 47 ods. 2 písm. d) zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov s odkazom na osobitný predpis, a to konkrétne § 194 ods. 6 a § 408 ods. 1 Trestného poriadku]. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení, ústavný súd kvalifikoval námietku sťažovateľa o nesprávnej „forme“ rozhodovania najvyššieho súdu po rozhodnutí o vzatí sťažovateľa do väzby ako neopodstatnenú.

53. Ústavný súd dospel k záveru, že účinky uplatnenej právomoci vo veci rozhodujúceho najvyššieho súdu v danom prípade sú zlučiteľné s obsahom sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru, preto sťažnosť v danej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

54. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich

je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

55. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. septembra 2018